

Denisa Ogino
Katarína Kopcsányi

S DUŠÍ JAPANKY

motto

SKUTEČNÉ PŘÍBĚHY

S duší Japonky

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.motto.cz

www.albatrosmedia.cz

motto

Denisa Ogino, Katarína Kopcsányi

S duší Japonky – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2016

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

Denisa Ogino
Katarína Kopcsányi

Praha 2016

Prolog

Když se 11. března 2011 odlepilo letadlo se mnou a s Justinem od japonské půdy, nenápadně se schylovalo ke zničujícímu zemětřesení. Právě opakující se otřesy krásné a distingované země mě dokázaly čas od času příšerně vyděsit. Svůj strach, když se náš příbytek zatřásl, jsem vždy ukryla do kouta místnosti, schoulená do klubička kolem drobného Justinova tělíčka. Zatímco všude kolem vládla při bouřlivé hře přírody příznačná japonská disciplína a pokora. Vrozená, bezkonkurenční, zakódovaná přímo v genech a ničím nenapodobitelná.

Ne, neměla jsem ji. Tu pokoru a vyrovnanost skromných japonských manželek. Změnila jsem svoje zvyky Evropanky, přestala nosit kratší sukně nebo výstřihy a opustila práci hostesky. Přesto jsem nebyla dostatečně dobrou Japonkou. Nevítala jsem svého japonského manžela mlčky a smířeně, když se pozdě večer vracel z hostesingových barů, kde ztrácel tolik důležitý čas ve společnosti jiných žen. A nebyla jsem zticha, když mě bolela duše při jeho údajných služebních cestách. No a nemlčela jsem ani tehdy, když mě a Justina odbýval slovy o únavě a zaneprázdněnosti. Opravdu jsem nebyla pokornou ženou, jaké za okny malého japonského

městečka Tojohaši žily a dýchaly snad jen vzduch uvolněný z plic svého manžela a živitele. Navzdory tomu jsem věřila, že nás nic nerozdělí. Že po čase dosáhnu na nejvyšší poličku, na sen o rodinném zázemí plném lásky a spokojenosti.

A najednou jsem seděla v letadle směřujícím na Slovensko, s milovaným, sotva pětiletým plodem naší lásky, se dvěma kufry a limitovanou kreditkou. Za námi se v důsledku otřesů země zvedaly vlny tsunami a následný výbuch Fukušimy zamořoval desítky kilometrů vzdalujícího se domova. Tehdy jsem ještě netušila, že Japonsko si pone-su dalším životem už pouze v srdci. Dva měsíce odloučení, abychom si se Šigem poskytl prostor na úvahy o budoucnosti, se změnilo na nekonečno. Můj japonský manžel mě od sebe odstříhl jediným telefonátem a v téže vteřině se vzdal i svého syna. Najednou jsem já, vdaná žena naučená klopat před muži i zaměstnavateli pokorně zrak, stála opět na začátku své poutě za rodinným zázemím, obživou a upřímnou láskou. Můj předešlý život mi odplavila tsunami spolu s průvodcem.

Dnes, dva roky po rozvodu, už Šigeho jinak nenazvu. Dal mi pocit výjimečnosti, úžasného syna a možnost poznat a zamilovat si Japonsko. A potom se z mého a Justinova života vypařil jako bouřkový mrak, abych přes mnohá úskalí konečně našla samu sebe a to svoje vysněné štěstí...

1. kapitola

Teprve před deseti minutami jsem přerušila balení kufrů, abych reagovala na Šigeho telefonát z Japonska přes internetový videohovor. A najednou to byl jeden z nejnepochopitelnějších okamžiků v mém životě. „Baka! Hloupá!“ – vynořila se mi v mysli džidžiho někdejší zklamaná reakce. Seděla jsem na posteli, přede mnou notebook, vedle mě otevřený kufr a všude v pokoji zvuk šíleného tlukotu mého srdce. Průměrných šedesát úderů za minutu se změnilo na cval a do tváře mi vehnalo červeň a slzy. Džidži. Můj japonský dědeček Hiroši. Už před sedmi lety v hostesingovém baru v Tojohaši, když jsem se mu přiznala ke své lásce k Japonci, předpověděl srdeční apokalypsu. „S Japoncem může být šťastná jenom Japonka. To si zapamatuj,“ řekl a rozzlobeně, s prstem namířeným na mě, se mi nadlouho vytratil ze života. Možná jsem tehdy nechtěla slyšet, co mi tím naznačuje. Utekla jsem ze Slovenska od rodiny a přátel, od chaosu, s nímž jsem nedokázala v žádném směru pohnout. No a postupně jsem si zamilovala zemi odlišnou od čehokoli evropského. Díky trpělivému hostovi – zubaři a mému přesvědčení, že pouze takhle si udržím práci, jsem se při hostesingu naučila japonštinu. S diářem a perem v ruce,

kdy se jen dalo. Když se potom do mě, blondáťeho snílka s modrýma očima a touhou po opětované lásce, zahleděl snad nejhezčí a nejtajemnější Japonec pod místním sluncem, byla jsem v sedmém nebi. Jednoho dne vešel do baru, v němž jsem pracovala. A do roka se mi díky zájmu tohoto mladého a uhrančivého majitele butiku s módním zbožím zdál můj život srovnaný a čistý.

„I love you, Deniska,“ říkával mi a já jsem mu po naší strohé papírové svatbě ze samé lásky porodila syna. Náš vztah nebyl samozřejmě vždycky pouze v odstínech růžové. Ba časem, jak jsem se už zmínila, nebyl idylický vůbec. Rozdílná mentalita, jeho nepochopitelné zklamání, že jsem mu neprodila vysněnou dceru, či odlišné názory na výchovu a manželství nás neustále vystavovaly zkouškám a otupovaly onu potřebnou chemii mezi námi.

V sedmém, kritickém roce našeho manželství nakonec došlo na džidžiho slova. Seděla jsem na posteli banskobystričského bytu, v ložnici zařízené na přechodné bydlení v době mých výletů na Slovensko, a musela jsem kapitulovat. Můj japonský manžel nehnul ani brvou, když mi přes displej notebooku zakázal vrátit se do Tojohaši. S dárkem v ruce, nasměřovaným do téměř sbaleného kufru, jsem se najednou srdceryvně rozplakala.

„Neplač, mami! To je život,“ ozvalo se vedle mě a vzápětí se mi Justinovy malé ručky ovinuly

kolem krku. Když z vedlejšího pokoje uslyšel, že pláču, přiběhl mi podat pomocnou ruku a naservírovat povzbudivá slova, vytažená z mého slovníku. „Ano, zvládneme to, srdíčko,“ opětovala jsem objetí mého zatím nic netušícího syna a mezi vzlyky jsem si spěšně utírala slzy do rukávu. Japonské ženy totiž nepláčou. A japonské děti neznají způsob, jak svoje matky utěšit. Jaksi vůbec netuší, že by to jejich silné, vždy pokorné a úslužné matky potřebovaly.

Jenže já jsem nebyla skutečná Japonka. A Justin? Vždy byl a bude díky mně z poloviny Evropan. Asi proto mě jeho následná slova o tom, jak mě má rád, znovu rozplakala. „Promiň, Justine, promiň mi to,“ vymáčkla jsem ze sebe, sundala z krku jeho ruce a vstala jsem. Sledoval mě pohledem, když jsem prošla chodbou k protějšímu bytu, přivedla sousedku Zuzku, obula si tenisky a rychle vyběhla přes práh bytu dolů po schodech. Byl večer, venku foukal svěží vítr a já jsem se cítila, jako bych opět utíkala za dědečkem na vzdáleném sídlišti v rodném městě. Dělávala jsem to tak v dětství celé roky, když bylo zapotřebí u nás doma utišit ničující bouři mezi rodiči. Později, v Japonsku, mi běžecské tenisky a vítr ve vlasech pomáhaly zapomenout na skřípání součástek v mém vztahu se Šigem. Běžela jsem rychle, daleko, s pocitem srdce v krku. Dokud jsem si neuvědomila, že mě doma čeká Justin. Můj milovaný a pravděpodobně příšerně vystrašený syn.

Že se děje něco zásadního, pochopil Justin už v následujících dnech. Společně jsme zase vybalili kufry a naším jediným útočištěm se stalo město obklopené horami. Město s hrstkou skutečných přátel a vlastním bytem. Zřejmě mi ho sama prozřetelnost vnukla, když jsem ho svobodná a bez závazků kupovala. Byl květen a my jsme setrvali na Slovensku, přestože jsme měli v Japonsku začínat nový školní rok. Justin v jiné školce a já na postu učitelky angličtiny v domovské škole v Tojokawě. Místo toho jsem Justina znovu doprovázela do školky na sídlišti a přijímala na mobilu hovory od znepokojeného ředitele a kolegů. „Krucí! Gajdžin! Cizinka! Nezodpovědná!“ – problesklo mi hlavou, když jsem nedokázala vyřídit ani jediný z hovorů srozumitelnou řečí a bez přívalu slz. A jako nezodpovědnou cizinku mě museli v té chvíli vnímat i volající. Jako zrádkyni. Slabošku. Která se vzdala. A která měla v mém případě naprosto jasné jméno.

„Šige. Nedovolil mi, abych se vrátila,“ vyslovila jsem přece jen mezi vzlyky při nevímkolikátém kontaktu se školou. Lomcoval mnou strach, jak přežijeme. Cítila jsem zodpovědnost za zklamání důvěry a neuvěřitelný vztek na Šigeho. Protože od Justinova narození jsem měla sen. O jeho světlém a krásném dětství, úplně jiném, než bylo to moje.

Ať to zní jakkoli neuvěřitelně, ten sen mě nakonec podržel. Pomohl mi neutopit se v alkoholu, nespolk-

nout prášky na spaní, neoběsit se a nemlátit kolem sebe vším a do všeho. K čemu? Venku svítilo májové slunce, Šige nevolal a my jsme si zvykali na myšlenku, že jsme odkázáni sami na sebe.

Jenom jedno jsem si pořád nedokázala připustit. Čas běžel a já stále nechápala, že Šigeho rozhodnutí opustit nás není pouze jeho krátkodobý rozmar.

2. kapitola

Bylo to přibližně tři roky před mým a Justinovým definitivním příjezdem na Slovensko, kdy jsem začala pociťovat Šigeho chlad každým pórem kůže. Když neměl náladu, stáhl se k počítači do pokoje nebo si lehl do vany s horkou vodou. V takových dnech a večerech jsme ho vídali jen tehdy, když si spolu s námi sedl ke stolu. Seděl, mračil se a mlčel nebo jen nelichotivě zhodnotil japonskou kuchyni své slovenské manželky. Navzdory všudypřítomné existenci dvouletého synka jsem si tehdy připadala velmi osamělá. Nejednou jsem vzala mobil, abych si postěžovala Misako, mé japonské matce, ale mělo to pouze jednosměrný terapeutický efekt. Dostat to ze sebe. Matka Misako z Atsumi mě vyposlechla, povzbudila, ale po vzoru japonských žen si svůj názor nechala pro sebe.

Nebylo to o tom, že jí na nás nezáleželo. Ona a papá, její manžel, nám přímo nabízeli privilegia členů rodiny. Jenže u Japonců se nesluší vměšovat se do dění mimo vlastní domácnost. To, co bylo za dveřmi jiného bytu, zůstávalo při řešení problémů tabu navždy. Anebo minimálně do té doby, než se v rodině stalo něco opravdu tragického a povšimnutíhodného. Misako jsem se tedy vždycky aspoň

vypovídala, přestože problémy nezmizely a rady jsem se nedočkala. Později, když se mi podařilo opustit papírové stěny našeho strohého příbytku a prosadit se jako učitelka angličtiny ve škole i v soukromí, získala jsem další životní rozměr. A s ním bohužel i ten Šigeho. Z minimálního času, který s námi trávil, dokázal ukrojit ještě víc. S patřičnou dávkou uraženosti, že je jeho manželka na japonské poměry příliš emancipovaná, se vracel z práce domů až velmi pozdě nebo vůbec.

Někdy v té době jsem si uvědomila, že jeho láska mě těšila pouze chvíli. Potom jsem už jen preventivně hasila malé požáry, aby nedošlo k větším. Jak jinak, ústupky ve smyslu jeho požadavků. Naivní? Do jisté míry ano. Byla to moje rodina. Nikoli ta, do níž jsem se narodila. Ale ta, kterou jsem si sama vybrala. Přiznat, že to nevyšlo, mě ani nenapadlo. Za každou cenu jsem chtěla udržet teplo rodinného krbu. Postupně jsem však už nestíhala do toho krbu přikládat. Tak rychle vyhasínal! Zprávami o Šigeho dennodenních návštěvách hostesingových barů, nečekanými telefonáty, při nichž opouštěl místnost, kterou se mnou sdílel, i Justinovými marnými snahami získat otcovu pozornost. Ta moje očekávání od něj jsem už radši ani nepředestírala. Nemělo to význam.

Na Slovensko jsem se v té době opakovaně vracela taky bez jiskry v oku. S připravenou výmlu-

vou, proč s námi není Šige. Jedině sousedku Zuzanu a svoji babičku jsem neuchlácholila žádnými pohádkami. Místo muže jsem si přivázela získanou srdeční arytmií a nemizející trauma z japonských zemětřesení. I na slovenské půdě jsem je ve spánku prožívala téměř každou noc. Probouzela jsem se zpocená a okamžitě kontrolovala Justina. Ležel ve své posteli, klidné rysy jeho tváře se měnily v pravidelných intervalech nádechu a výdechu, a já jsem přesto probděla další hodinu. Na některé věci či situace se jednoduše ani s láskou v srdci zvyknout nedá.

„Snad sis, holka, nemyslela, že se tě bude držet za sukni! Zapomněla jsi, kde jste se poznali? Takový se nezmění jen kvůli tvým modrým očím!“ vyhrkla zase jednou přímo rodičovsky Zuzka, když jsem s ní po příjezdu na Slovensko se slzami v očích pila první kávu. Nemyslela to zle. Chtěla mi otevřít ta modrá očiska, abych se přestala trápit neměnnými konstantami. Jenže když odmítáte, co se děje, nebo doufáte v zázraky, vidíte mnohé věci až mnohem, mnohem později.

Zuzku jsem i kvůli tomuto jejímu životnímu postoji měla ráda od samého začátku. Byly jsme jako sestry od té doby, co jsem si koupila byt, a ona mě tak zdělila na svém patře. Během mých pobytů na Slovensku zůstávaly dveře našich bytů otevřené, jako by na celé chodbě existovala jenom jedna jediná domácnost. A ona jí taky opravdu byla,

když se mi Zuzka svěřila, že můj byt byl kdysi její. Zažila v něm dobré i zlé a po rozchodu s mužem se rozhodla zavřít za minulostí dveře. Koupila si protější byt, ten můj nechala manželovi a... A do toho jsem přišla já. Při pohledu do minulosti jsem vděčná, že si Zuzka nevybrala úplně jiný byt a panelák. V souvislosti s mnohými osudovými znameními věřím, že náhody jednoduše neexistují. Díky ní jsem se na Slovensko nevracela do nehostinného bytu s vypnutým topením, zavřeným plynem a odstavenou vodou a při příjezdu z letiště čekaly mě a Justina vroucí objetí, oblíbené rýžové kuličky a velký hrnek zeleného čaje. Prostě všechno, co nám dalo pocit, že i tady jsme doma. V Zuzce jsme měli věrnou kamarádku. Usměvavou a veselou, praktickou a přímou, ale taky se spoustou něhy, jemného kárání a odpuštění za každého počasí. Našeho slovenského anděla bez křídel.

Bylo mi tedy přes třicet a byla jsem ve věku zralé ženy, když se růžový opar kolem mého japonského průvodce životem začal ztrácet. Jednoho večera v japonském příbytku v Tojohaši, s klasickým scénářem spícího Justina a osamělé Denisy, jsem zas jednou bloudila svým životem po nekonečné myšlenkové cestě. Šige se kdesi toulal s chimérami barů a ulic a já, nesmířená s pocitem odkopnutí, jsem si mimoděk vzpomněla na svoji první velkou lásku. Bylo nám osmnáct, a jako nás dalo léčení v Nimnici

dohromady, tak nás vzdálenost mezi bydlišti v různých městech rozdělila. Vlastně – rozdělila jsem nás já. Jako čerstvý vysokoškolák za mnou jednou přijel za těžce vydřené peníze z brigády na stavbě. Jenže já jsem ho hned po příjezdu na vlakové nádraží poslala domů. Nikdy jsem mu nevysvětlila, proč jsem to udělala. Že mi rozdily mezi jeho a mojí rodinou připadaly příliš velké na to, abych to přehlédla. Že se moje šedivé hadry ze sekáče až příliš lišily od jeho dokonalého vzhledu v bílé košili a nedělních kalhotách. Prostě to bilo do očí a ve svém mladém věku jsem toužila být jeho ozdobou.

Ten večer jsem se při všech těchto vzpomínkách cítila opravdu otřesně. Dvanáct let od rozchodu s první láskou jsem prožívala smutek zesílený samotou a každým nervem těla pocítila tu bolest po odkopnutí. Především náhlém a nikdy nevysvětleném. Nevím, co to do mě vjelo, ale najednou jsem měla potřebu se mu omluvit. Našla jsem si jeho jméno ve vyhledávací sociální síti a napsala jsem mu zprávu. Netušila jsem, jestli pošta najde adresáta, a i s unavenou hlavou připravenou ke spánku mi bylo jasné, že budu před ním vypadat jako blázen. Záleželo mi však na jeho odpuštění a Jarík mi po dlouhých letech mlčení během několika hodin skutečně odpustil. Dokonce změnil celý můj dosavadní život. Ale to už strašně předbívám...

3. kapitola

„Smějou se mi,“ nasadil Justin grimasu smutného smajlíka se svraštělým obočím, jakmile vstal z moli-tanové kostky v koutě třídy ve školce a zamířil ke mně. Mračil se ještě v šatně, kde jsem ho oblékala do vlastnoručně obšitého teplého overalu a obouva-la mu sněhule z druhé ruky. Šige jaksi se zasláním balíku s Justinovými zimními věcmi vůbec nespě-chal a ve městě obklopeném horami neodcházela zima ani na konci března.

„Než ti něco pošle, bude dávno léto. Radši myslí na Justina než na sliby svého manžela,“ neodpusti-la si Zuzka kritickou poznámku. Nakonec se sama zasloužila o to, že čtrnáct dnů po našem příjezdu na Slovensko jsem už měla od jejích kamarádek-maminek všechno potřebné do mrazu i do škol-ky. Overall, sněhule, teplé svetry, čepice, rukavice i kalhoty. Dokonce i pár plyšových hraček pro hezké sny. Zvláštní. Manželka a syn podnikatele s mód-ním zbožím byli najednou vděční za věci z druhé ruky. A jak!

„Wakaranai! Nerozumím jim!“ přerušil Justin moje úvahy další stížností japonsky, jakmile jsme vykročili z budovy mateřské školy na sídlišti neda-leko našeho činžáku. Měl za sebou druhou cvičnou

tříhodinovku a ve velkém overalu se kontury jeho těla se svěšenými ramínky ztrácely ještě víc.

„Justine, až se s dětmi skamarádíš a naučíš se slovensky, bude se ti tam líbit,“ přesvědčovala jsem ho a zase jednou si vyčítala, co jsem to dopustila. Justin se cítil mezi dětmi ztracený a s každou další nesrozumitelnou otázkou se mu draly slzy do očí. Všechno jenom proto, že Šige nesnášel, když jsem s ním mluvila svým mateřským jazykem.

„Denisko, Justin je Japonec, tak ať mluví japon-sky,“ přikazoval mi nekompromisně. Ve snaze nerozbourit hladinu moře, když byla zrovna klidná, jsem ho poslechla. „Hai, hai. – Ano, ano.“ Já jsem se zdokonalovala v japonštině a Justin zapomínal i ta nejjednodušší slovenská slova. Netrvalo dlouho a obracel se na mě už jenom japonsky. Vydrželi jsme to dlouho. Možná až příliš. Jenže jednoho dne mi při Šigeho nesmyslném zákazu došla pára, když jsem při telefonátu na Slovensko následně překládala Justinkovi úplně všechno. Bylo mu pět let a nerozuměl vůbec ničemu.

A dost! řekla jsem si a právě v tom našem osudovém březnu, aniž jsem tušila životní změnu, jsem ho při první příležitosti šoupla mezi slovensky mluvící děti.

„V dětském kolektivu se naučí slovensky nejrychleji,“ zauvažovala jsem nahlas u čaje a Zuzka okamžitě konala. Přes známou známé zajistila místo ve

školce pod kopcem, jen kousek od našeho paneláku. Měly to být naše dva měsíce na Slovensku a já jsem už nechtěla promarnit jedinou šanci. Justin sice nemluvil slovensky, ale měl dvojí občanství. I proto se mohl vzdělávat v tom nejlepším jazykovém kurzu – v obyčejné mateřské školce s kupou vrstevníků.

První Justinova slovenská slova byla dost nezvyklá. Jazyk a koník. Jazyk, který na něj děti vyplazovaly, a koník, protože při tom vyplazování jazyků připomínaly Justinovi malé koníky. Každá senzace trvá chválabohu tři dny. Poté co učitelka vyzvala děti, ať soutěží o to, kdo první spapá polévku, a Justin ji po japonském vzoru k údivu dětí z talíře vypil, poté co odmítl sdílet společné záchodky s holčičkami a převlékat se před nimi, protože pro Japonce se to nesluší, a poté co se nejednou smály jeho divné řeči, si děti začaly postupně na jeho odlišnost zvykat. Když Justin konečně ukázal i nekonfliktní povahu a sladký úsměv, měl mezi dětmi, a dokonce i mezi jejich rodiči, svůj malý boj vyhraný.

On sám však bojoval trochu déle. S řečí a se slovenským bontonem, který potíral ten japonský. Žádné pití polévky, místo misky talíř a do rukou příbor. Ani krkání či srkání špaget, přirozené projevy při japonském stolování, mu na Slovensku najednou netolerovali. Zato odbíhání dětí na záchod během jídla tu nepovažoval za nevhodné nikdo. Stejně jako

smrkání, které japonský národ vnímá jako hrubé porušení etikety a svým dětem nechá raději lesklé nudle téct po tváři. Vysmrkat se v Japonsku znamená najít si diskrétní místo a udělat to co nejnenápadněji. Bez ohledu na věk či postavení ve společnosti, aby nežádoucí sekrety a proces jejich zbavování se neobtěžoval okolí.

Obyvatelé země vycházejícího slunce tedy nesmrkají, třebaže se popotahováním před jinými problém nemají. Z paradoxů stojí za to uvést ještě aspoň jeden – Japonci na ulici zásadně nejedí a neobměkčí je ani hladové dítě. Rohlík do ruky jako první pomoc pro malého hladovce je v tamní kultuře nepřípustné řešení. Přitom konzumace zmrzliny během chůze na veřejnosti je úplně v pořádku. Japonské děti si tyto zásady osvojují doslova odmala a jejich gaman – trpělivost – se dá sledovat už od plenek. Při jídle i mimo něj. Vůbec by je nenapadlo sáhnout po jídle mimo jídelnu, izakaje či jiné stravovací zařízení, a už vůbec by si během jídla nedovolily vzdálit se od stolu. V tomto duchu byl v Tojohaši v předškolním zařízení vychovávaný i Justin. Zdrženlivě a přísně, což bez problémů respektoval. Kromě polibku ode mě. V japonské školce jsem ho líbala navzdory odlišným domácím zásadám, se statutem cizinky jen já jediná. Nejednou ke mně běžely i jiné děti. Nevšední emoční výstřelek v podobě polibku se jim velmi líbil. „Ču-ču! Ču-ču! – Pusu! Pusu!“